

Zakład Edukacji Zdrowotnej
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny w Lublinie
20-081 Lublin, ul. Staszica 4/6
Tel. (81) 448-67-20,
e-mail: zakladedukacjizdrowotnej@umlub.pl

Lublin 28.07.2023r.

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pana Mgr Mateusza Niemca
pt.: „Przystosowanie do choroby nowotworowej a ryzyko wystąpienia
depresji u kobiet z rakiem piersi”.**

Promotor: Dr hab. n. med. i n. o zdr. Elżbieta Cipora

Promotor pomocniczy: Dr n. o zdr. Krzysztof Jakubowski

Rak piersi to choroba cywilizacyjna i społeczna często występująca wśród kobiet na całym świecie. Doniesienia naukowe pokazują, że diagnoza nowotworu piersi jest zawsze traumatycznym doświadczeniem dla każdej kobiety. Pacjentki z rakiem piersi stają w obliczu praktycznych, psychologicznych i emocjonalnych przeżyć związanych z chorobą i jej konsekwencjami. Problemy z jakimi muszą się zmierzyć kobiety pojawiają się od momentu rozpoznania, następnie w procesie leczenia i związanych z nimi działań niepożądanych. Kobietom tym towarzyszy często poczucie zagrożenia życia, utrata kontroli nad własnym zdrowiem i życiem oraz bezsilność wobec choroby. Zgodnie z wytycznymi WHO (World Health Organization), kluczowym elementem leczenia raka piersi jest zwrócenie uwagi na jakość życia chorych w trakcie terapii oraz po jej zakończeniu. Jednym z ważnych aspektów w chorobie nowotworowej jest akceptacja choroby i umiejętność przystosowania się do nowego życia, co wiąże się z poprawą jakości

życia. W świetle powyższych faktów ciągle poszukuje się i tworzy mechanizmy poprawy stanu zdrowia pacjentek poprzez stałe rozwijanie infrastruktury onkologicznej, wczesną diagnostykę, wieloaspektowe leczenie, interdyscyplinarną opiekę a także inwestowanie w działania profilaktyczne.

W nurt tych działań dobrze wpisuje się rozprawa doktorska Pana mgr Mateusza Niemca pt.: „Przystosowanie do choroby nowotworowej a ryzyko wystąpienia depresji u kobiet z rakiem piersi”.

Ocena części teoretycznej pracy

Część teoretyczna pracy obejmuje 22 strony tekstu tj.: wstęp i rozdziały 1-5. Ta część rozprawy doktorskiej została opracowana na podstawie dostępnego przeglądu aktualnego piśmiennictwa krajowego i międzynarodowego. Doskonale wprowadza ona w problematykę pracy. Autor dokonuje szczegółowego przeglądu literatury, co czyni, że już sama część teoretyczna ma wysoką wartość naukową i poznawczą. Styl przeprowadzonego przeglądu literatury przez Pana mgr Mateusza Niemca, pokazuje dojrzałość naukową i umiejętność krytycznej analizy wyników badań innych autorów. We wstępie doktorant podkreśla negatywne znaczenie choroby nowotworowej dla kobiety. Wskazuje także na reakcje kobiet jakie pojawiają się po postawieniu diagnozy. Autor podkreśla, że pacjentki z rakiem piersi nie tylko w okresie diagnozowania i leczenia są narażone na stres, ale także po zakończeniu terapii, głównie z powodu obaw przed nawrotem choroby. W pierwszym rozdziale Autor zawarł aktualną i usystematyzowaną wiedzę dotyczącą epidemiologii raka piersi u kobiet a także czynników ryzyka, objawów oraz diagnozowania, leczenia i profilaktyki. W następnych rozdziałach doktorant prezentuje wiedzę dotyczącą występowania depresji u kobiet z diagnozą nowotworów złośliwych oraz postępowania wobec kobiet z rakiem piersi zagrożonych depresją. Część teoretyczną kończą rozdziały poświęcone przystosowaniu psychicznemu i akceptacji choroby nowotworowej jako ważnych elementów postępowania

wpływających na efekt terapii. Doktorant opierając się na wynikach badań dostępnych w literaturze podkreśla, że skuteczność powodzenia leczenia w chorobie nowotworowej w pewnym zakresie zależy od stopnia akceptacji choroby. Dlatego też działania zespołu terapeutycznego powinny skupiać się nie tylko na leczeniu, ale również na zapewnieniu pacjentowi jak najlepszej akceptacji choroby, która dobrze wpłynie na jakość jego życia oraz przystosowanie psychiczne do choroby.

Ocena metodologii badań

Część empiryczną pracy, poprzedza omówienie założeń metodologicznych i organizacyjnych. Celem badań przeprowadzonych przez Pana mgr Mateusza Niemca była ocena przystosowania do choroby nowotworowej oraz znaczenia poziomu przystosowania psychicznego do choroby i stopnia akceptacji choroby dla ryzyka wystąpienia depresji wśród pacjentek z rozpoznaniem raka piersi. Na wyróżnienie zasługuje szczegółowe sformułowanie problemów i hipotez badawczych. W badaniach została wykorzystana metoda sondażu diagnostycznego, w ramach którego zastosowano technikę ankietowania. Podkreślenia wymaga fakt, że w operacjonalizacji badań wykorzystano także standaryzowane narzędzia badawcze: Skalę Przystosowania Psychicznego do Choroby Nowotworowej (Mini-MAC), Skalę Akceptacji Choroby (AIS), Skalę Depresji Becka (BDI). Do badań wykorzystano także autorski kwestionariusz ankiety, który składał się z 39 pytań. Badania zostały przeprowadzone po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Bioetycznej działającej przy Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku. W dniu 5.11.2021 r. Komisja Bioetyczna pozytywnie zaopiniowała i dopuściła do realizacji projekt badawczy, pt.: Przystosowanie do choroby nowotworowej a ryzyko wystąpienia depresji u kobiet z rakiem piersi (Uchwała nr 5/2021 – zał. 6). Udział w badaniach był dobrowolny i anonimowy, poprzedzony wyrażeniem świadomej zgody osoby badanej. Całokształt prac związanych z realizacją badań wśród pacjentek był

zgodny z przepisami prawa dotyczącymi ochrony danych osobowych oraz zasadami korzystania z dokumentacji medycznej i zasadami zachowania tajemnicy zawodowej. Badania przeprowadzono wśród 560 kobiet z rozpoznaniem raka piersi. Były to pacjentki Szpitala Specjalistycznego Podkarpackiego Ośrodka Onkologicznego im. Ks. Bronisława Markiewicza w Brzozowie, leczone w tym Ośrodku w okresie od 6 listopada 2021 r. do 30 kwietnia 2022 r. Do analizy przyjęto 522 kompletnie wypełnione narzędzia badawcze.

Ocena części empirycznej (wyniki badań)

Po przeprowadzeniu badań do opisu zmiennych użyto metody statystyki opisowej. Parametry tej statystyki dobrano odpowiednio do rodzaju skali pomiarowej zmiennych ilościowych i jakościowych. Wyniki rozprawy doktorskiej zostały zaprezentowane w postaci precyzyjnych tabel i rycin. Autor pracy szczegółowo przedstawił analizę badanych obszarów i dokonał wnikliwej oceny wyników badań w zakresie przystosowania psychicznego do choroby nowotworowej i oceny stopnia akceptacji choroby nowotworowej a także oceny zagrożeń depresją. Należy podkreślić, że Autor rozprawy doktorskiej wykazał się umiejętnością szczegółowej oceny własnych badań. Na uwagę i wyróżnienie zasługuje wnikliwe przygotowanie dyskusji otrzymanych wyników badań. W dyskusji Doktorant podsumował wyniki swoich badań, dokonując ich analizy w świetle badań innych autorów.

Pracę kończy siedem wniosków, poprawnie sformułowanych oraz cztery ważne implikacje praktyczne. Pan Magister słusznie zauważa, że istnieje konieczność poprawy sytuacji kobiet w zakresie radzenia sobie z chorobą nowotworową. Doktorant postuluje aby w przyszłości zwiększyć liczbę etatów psychologów i psychoterapeutów w ośrodkach onkologicznych, a w szczególności w Centrach Diagnostyki i Leczenia Chorób Piersi, oddziałach chirurgii onkologicznej, chemioterapii, radioterapii, medycyny paliatywnej oraz

należy rozważyć zwiększenie obsad innych profesjonalistów, m.in. lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów tak, aby osoby te mogły poświęcić więcej czasu na bezpośredni kontakt z pacjentkami i ich rodzinami. Doktorant stwierdza również aby motywować pacjentki do radzenia sobie z chorobą w sposób konstruktywny, ponieważ takie podejście sprawia, że proces leczenia ma większe szanse na powodzenie, a w sytuacji skutków ubocznych pacjentki łatwiej radzą sobie z problemami. Zdaniem Doktoranta istnieje konieczność prowadzenia dalszych badań na temat przystosowania do choroby i zagrożenia depresją, szczególnie wśród kobiet z rakiem piersi w celu określenia ich sytuacji zdrowotnej i poszukiwania optymalnych strategii radzenia sobie z chorobą nowotworową, a tym samym poprawy kondycji psychicznej i funkcjonalnej chorych kobiet.

Na końcu rozprawy doktorskiej znajduje się streszczenie pracy w języku polskim i angielskim oraz piśmiennictwo, które liczy 304 aktualnych pozycji, w tym krajowych z przewagą anglojęzycznych, a także spis tabel i rycin, jak również aneks zawierający autorski kwestionariusz ankiety, narzędzia standaryzowane i załączniki: załącznik nr 5- zgoda dyrektora Szpitala Specjalistycznego Podkarpackiego Ośrodka Onkologicznego na przeprowadzenie badań, załącznik nr 6 - zgoda Komisji Bioetycznej.

Konkluzja i wnioski

W podsumowaniu stwierdzam, że przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska jest wartościowo poznawcza ale także posiada walor praktyczny i jest cennym źródłem wiedzy na temat przystosowania do choroby nowotworowej a ryzykiem wystąpienia depresji u kobiet z rakiem piersi. Należy podkreślić, że rozprawa doktorska Pana mgr Mateusza Niemca stanowi cenny wkład merytoryczny w rozwój nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Z pracy Doktoranta wynika pozytywna przydatność praktyczna, poparta statystyczną oceną wyników

badania oraz przeglądem literatury a także weryfikacją postawionych hipotez badawczych.

W związku z powyższym rozprawę doktorską Pana mgr Mateusza Niemca oceniam bardzo wysoko i przedkładam Wysokiej Radzie Naukowej Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Akademii Kaliskiej pozytywny wniosek o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z pełnym przekonaniem proponuję rozprawę doktorską do wyróżnienia.

**Dr hab. n. o zdr. Anna Pacian, Profesor Uczelni
Zakład Edukacji Zdrowotnej WNoZ
Uniwersytet Medyczny w Lublinie**

Dr hab. n. o zdr. Anna Pacian, Profesor uczelni
Anna Pacian
Zakład Edukacji Zdrowotnej
WNoZ UM w Lublinie